

Накемпій О. К., Володченкова Н. В.
Національний університет харчових технологій

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ – ОСНОВНА МЕТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЯКОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Людина протягом свого існування безперервно впливає на навколишнє природне середовище, однак значення природи в житті людини і обсяг впливу на довкілля постійно змінювався. На сьогоднішній день проблеми екології набули всесвітнього масштабу. Все це призвело до виникнення проблеми формування екологічної свідомості та екологічної освіти загалом. Головне завдання стратегії сталого розвитку це екологічне виховання особистості, для якої природа буде набувати життєво важливе значення. Екологічні проблеми сучасності вимагають від системи освіти приділяти більше уваги формуванню екологічної свідомості, розуміння навколишнього світу і місця людини в ньому. На сьогоднішній день приділяється недостатньо уваги для подолання екологічної кризи та успішного практичного вирішення екологічних проблем. Першочергове значення має зростання потенціалу суспільства в цілому та екологічно свідомого зокрема. Законом України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 р №2818-VI одною з першопричин екологічних проблем України визначає недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку [1].

Екологічна освіта передбачає формування екологічного мислення, екологічної культури, екологічної свідомості та екологічного світогляду. Особливу увагу слід приділяти формуванню екологічної свідомості у дітей, оскільки саме від них буде залежати стан довкілля в майбутньому. Саме освіта повинна формувати екологічно спрямовані якості населення. На цьому етапі проблемою формування екологічної свідомості та поведінки полягає в тому, що обізнаність учнів з питань проблем екології є фрагментарною, вони орієнтуються в глобальних екологічних проблемах, але не цікавляться проблемами своєї місцевості, своєї країни. Більша частина населення вважають себе непричетними до вирішення проблем довкілля. А ті, хто навіть усвідомлює виявляють її в дотриманні елементарних правил поведінки в природі, не розуміючи екологічного значення вчинків пов'язаних з використанням природних ресурсів.

Формування екологічної свідомості і поведінки в загальноосвітніх школах здійснюється на основі міжпредметного підходу, матеріали

подаються в різних навчальних предметах, насамперед, природничого циклу і географії. Але екологічний зміст за усі роки навчання розподіляється нерівномірно. Нажаль, надається лише поверхнева інформація щодо наявності екологічних проблем, а інформація стосовно найближчого природно-техногенного оточення майже відсутня. Зміст шкільної екологічної освіти практично не впливає на формування екологічного світогляду, не розкриває значення щодо ролі людини в природі, а навпаки відображує особливу позицію людини як «господаря», «споживача» природних ресурсів. Все це впливає на рівень формування екологічної освіти загалом [2]. Основою розуміння невід'ємного зв'язку з природою потрібно прищеплювати ще з самого дитинства, створювати кутки живої природи, інформаційні джерела, пізнавальні екскурсії. Такі заходи повинні формувати у дитини розуміння поняття про природу як спільну домівку для людини, тварин та рослин, розуміти що рослини і тварини є живими істотами, які вимагають певних умов життя, їх потрібно оберігати та охороняти. Вже з дитячого садочка дитина повинна приймати активну участь. Далі в початковій школі вони вдосконалюють свої знання. На цьому етапі саме від педагога залежить формування екологічної свідомості та поведінки, їхнього розуміння що в природі все взаємопов'язане, навчити дітей будувати власну поведінку в природі на основі знань та навчити оцінювати можливі наслідки своїх вчинків. Доцільним буде подальша екологізація змісту та технології навчально-виховного процесу, а ще краще запровадження окремих узагальнюючих курсів екологічного змісту до навчальних планів усіх навчальних закладів. Сприятливою для формування екологічної свідомості також є позакласна робота, яка спрямована на розширення знань та умінь через залучення дітей до гурткової роботи екологічного спрямування та участі в різноманітних заходах як форми організації позашкільної освіти. Поряд зі звичайними заняттями ефективними методами також є проведення екологічних фестивалів, наприклад, до Всесвітнього Дня Землі, День енергозбереження, День вторинної переробки тощо, проведення масових природоохоронних акцій, різноманітних конкурсів з екологічної тематики, конференції, виставки, власна праця над доглядом рослин і тварин, охорона природних об'єктів, відзначення професійних свят підвищують дієвість екологічного виховання учнів, сприяють перетворенню знань в екологічні переконання [3].

Потрібно пам'ятати, що природа це наша суспільна цінність, а людина є частиною природи. Тому її потрібно берегти, всіляко охороняти, любити і шанувати. Виховання екологічної культури молодого покоління допоможе відновити втрачену рівновагу і гармонію у

відносинах «людина – природа». Екологічна освіта є одним із найважливіших напрямків виховання особистості.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 р №2818-VI [Електронний документ]. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>
2. Мягченко О. П. Основи екології: підручник / О. П. Мягченко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. - 312 с.
3. Половинко Г. Шляхи підвищення ефективності екологічного виховання школярів / Г.Половинко // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2004. – № 16. – С. 4-5.